

Nr 17.

Ankom till riksdagens kansli den 12 april 1915 kl. 1 e. m.

Bevillningsutskottets betänkande, i anledning av väckta motioner om dels upphävande av tullen å spannmål, m. m., dels borttagande av tullen å korn.

Närvarande: herrar K. G. Karlsson, Nilsson i Bonarp, Hammarström *), frih C. J. Beck-Friis, Ollas A. Ericsson, Lyckholm, Antonsson, Bergström, Bäckström, frih. Palmstierna, Jespersen, Röing, Christierson, Sandler, Jeansson i Kalmar, Rune *), Jonsson i Hökhult, Elof Ljunggren, Knaust *) och Månsson.

*) Icke deltagit i justeringen av betänkandet.

Till bevillningsutskottet har hänvisats en inom andra kammaren väckt motion, nr 77, däri herr *Sandler* med instämmande av två andra av kammarens ledamöter föreslagit,

»1) att riksdagen måtte besluta sådan ändring av gällande tull-taxa, att spannmål: omalen och malen, alla slag, skall vara tullfri.

2) att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anbjalla, att tullen å spannmål: omalen och malen, alla slag, må även för tiden från och med den 1 juni 1915 till innevarande års slut upphävas.

3) att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om skyndsamt utredning i samband med frågan om spannmålstullarnas eventuella återställande angående i vad mån och på vad sätt en reglering av spannmålspriserna inom landet må genom statens ingripande åstadkommas.»

I samband härmed har utskottet behandlat en från första kammaren till utskottet remitterad, av herr *Pers* väckt motion, nr 32, däri hemställts, »att riksdagen må besluta att borttaga tullen på korn».

Bihang till riksdagens protokoll 1915. 7 saml. 14 häft. (Nr 17.)

I fråga om de anförda motiveringarna, i den mån de icke här nedan refereras, får utskottet hänvisa till motionerna.

Utskottet.
Motionen
II: 77.

Genom kungörelse den 23 december 1914 förordnade Kungl. Maj:t, att spannmål, omalen, råg och vete, samt spannmål, malen, mjöl av råg eller vete, skulle från och med den 28 december 1914 till och med den 31 maj 1915 vara tullfria. Under erinran härom hava de, som framburit den förstnämnda av de nu föreliggande motionerna, såsom sin mening uttalat, att man för avsevärd tid framåt säkerligen hade att räkna med höga priser på världsmarknaden och att ytterligare prisstegring snarare vore att vänta än någon sänkning av prisnivån. Under sådana förhållanden borde den nu rådande tullfriheten på spannmål fortfarande upprätthållas och utsträckas att gälla samtliga slag av spannmål utan de undantag, som den av Kungl. Maj:t beslutade tullsuspensionen innebure. Enligt motionärernas uppfattning funnes icke anledning att låta upphävandet av spannmålstullarna avse viss begränsad och på förhand angiven tid.

De härmed i huvudsak återgivna skäl, som framförts såsom stöd för ifrågavarande motionärers hemställan i punkt 1), hänföra sig sålunda till vissa tillfälliga förhållanden på spannmålsmarknaden, som enligt motionärernas uppfattning komma att råda under avsevärd tid framåt. Vid sådant förhållande har utskottet ansett sig sakna anledning att åter upptaga eller närmare utveckla de allmänt principiella skäl, som voro bestämmande för den ståndpunkt, utskottet och riksdagen intogo, då frågan om väsentliga nedsättningar av spannmålstullarna vid 1913 års riksdag samt vid den senare riksdagen år 1914 i motionsväg bragts under riksdagens prövning. Utskottet vill endast i korthet erinra, att vid bägge sistnämnda tillfällen bevillningsutskottet avstyrkte de väckta förslagen och riksdagens båda kamrar, i enlighet med utskottets hemställan och mot yrkande av år 1913 en och år 1914 fyra reservanter inom utskottet, avslogo motionerna, första kammaren utan omröstning och andra kammaren med 110 röster mot 68 vid den förra riksdagen och med 105 röster mot 75 vid den senare.

Motionärerna hava som nämnt utgått från att de nu rådande förhållandena på världsmarknaden, särskilt i fråga om spannmål, skola komma att fortfara eller ytterligare skärpas under avsevärd tid framåt. Då motionärerna på detta antagande ansett sig kunna stödja ett förslag om spannmålstullarnas definitiva upphävande, torde det icke böra lämnas oanmärkt, att, även om man medgäve riktigheten av det gjorda antagandet, man svårligen kunde däri finna skäl för något annat

och mera än en fortsatt suspension av ifrågavarande tullar under den tid, de abnorma förhållandena kunde beräknas vara. Men enligt utskottets mening är själva utgångspunkten oriktig. Det låter sig nämligen enligt utskottets mening icke göra att bedöma, ens tillnärmelsevis, huru länge spannmålsmarknaden kommer att kännetecknas av liknande förhållanden som de nu rådande. De omständigheter, som härutinnan äro bestämmande, äro av alltför mångskiftande och oberäknelig art för att möjliggöra ett sådant bedömande. Utskottet vill särskilt framhålla möjligheten av att ett fredsslut, som omfattar Ryssland, kan komma att medföra på världsmarknaden och icke minst för vårt land synnerligen kraftiga verkningar i fråga om spannmålspriserna. På grund av åtgärder, vidtagna i anledning av kriget, torde endast en mycket liten del av 1914 års ryska skörd hava exporterats, och det måste sålunda inom Ryssland finnas högst betydliga förråd kvar av den spannmål av nämnda skörd, som varit avsedd för export. Därjämte lära, enligt vad inom utskottet blivit upplyst, utsikterna för årets skörd i Ryssland vara goda. Man torde sålunda hava att räkna med att, så snart Ryssland slutit fred, en överväldigande rysk export av spannmål kommer att nedtrycka priserna på världsmarknaden. Även i utomeuropeiska, spannmålsexporterande länder lära skördeutsikterna för året, enligt vad utskottet erfarit, vara goda.

Därest sådana förhållanden inträda, som utskottet nu velat angiva såsom ingalunda otänkbara, torde det svenska jordbruket mer än eljest vara i behov av det skydd, som spannmålstullarna erbjuda.

Utskottet vill tillika erinra därom, att Kungl. Maj:t genom cirkulärskrivelse den 26 februari 1915 anbefallt samtliga Kungl. Maj:ts befallningshavande att på lämpligt sätt bland jordbrukare och övriga i saken intresserade personer sprida kännedom om vissa i en cirkulärskrivelsen bifogad promemoria av sakkunniga meddelade råd och anvisningar beträffande åtgärder för säkerställande av landets behov av vissa livsfrönödenheter, ävensom att bland ifrågavarande åtgärder anbefallts sådana som avsågo att öka sädesproduktionen inom landet. Ett upphävande av spannmålstullarna skulle enligt utskottets mening stå i föga god överensstämmelse med den strävan, som sålunda funnit uttryck.

Vad nu anförts innefattar enligt utskottets mening — oavsett de synpunkter som under normala förhållanden böra vara avgörande i frågan om spannmålstullarna — tillräckliga skäl att icke biträda motionärernas förslag under punkt 1) i deras hemställan.

Med den ståndpunkt, utskottet sålunda intagit i fråga om huvud-

förslaget i den av herr Sandler m. fl. väckta motionen, saknar utskottet anledning att ingå i särskilt bemötande av de i punkterna 2) och 3) framställda förslagen.

Utskottet vill icke underlåta att anföra ett av lantbruksstyrelsen den 9 mars 1915 gjort uttalande i anledning av en hos Kungl. Maj:t gjord framställning om avskaffande av tull å foderkorn. Av ifrågavarande utlåtande, som ställts till utskottets förfogande av finansdepartementet, synes nämligen framgå, att den av utskottet hävdade uppfattningen i fråga om de särskilda skäl, som vid den nuvarande tidpunkten tala mot ett upphävande av tullsatserna på spannmål, delas av lantbruksstyrelsen. Styrelsen framhöll, hurusom det enligt styrelsens mening icke syntes lämpligt eller tillrådligt att under nuvarande, till följd av världskriget högst ovissa förhållanden vidtaga varaktiga förändringar i gällande tullpolitiska system. Styrelsen funne detta så mycket mera betänkligt, som det icke torde låta sig göra att nu överblicka, huru förhållandena komme att gestalta sig, då efter ett fredsslut möjlighet åter öppnades till import i större eller mindre utsträckning av den ifrågavarande fodervaran.

Motionen I:32.

Vidkommande särskilt frågan om upphävande av tullen å korn, varom som ovan nämnt motion väckts även av herr Pers, är att erinra, hurusom i en vid 1913 års riksdag väckt motion samme motionär framställde enahanda yrkande, vilket emellertid avstyrktes av ett i fråga om utskottets hemställan enhälligt bevillningsutskott och av bägge kamrarna utan omröstning avslogs.

I herr Pers' förevarande motion hava icke åberopats nu rådande eller inom den närmaste framtiden väntade förhållanden, utan motionären har, utgående från att korn är ett lämpligt foderämne, sökt visa, att korntulleus upphävande skulle vara ett verksamt medel att åstadkomma en kraftigare produktion av animala födoämnen såsom kött, fläsk och ägg. Därjämte skulle enligt motionärens mening det billigare priset vid införsel medföra, att korn även till människoföda komme till ökad användning. Denna motivering vilar på det antagandet, att den gällande införseltullen å korn fördyrar varan. För bedömande av hållbarheten av detta antagande meddelar utskottet här nedan ur den officiella statistiken siffror för införsel, utförsel och skörd under de senaste fem åren.

Korn.

År	Införsel	Utförsel	Skörd
	Kilogram	Kilogram	Kilogram
1910.....	1,194,281	287,915	329,630,000
1911.....	1,279,472	5,379,482	324,917,000
1912.....	6,077	3,277,427	308,215,000
1913.....	12,194	1,275,346	368,211,000 ¹⁾
1914.....	152,513	874,782	265,518,000 ¹⁾

¹⁾ Preliminära uppgifter.

Medeltalen av dessa siffror utvisa för införseln 528,907 kilogram, för utförseln 2,218,990 kilogram och för skörden 319,298,200 kilogram. Man iakttaget sålunda, dels att importen är obetydlig i jämförelse med exporten dels att den inhemska skörden icke blott är fullt tillräcklig att fylla landets behov utan även i regel lämnar ett överskott för export. Under sådana förhållanden torde det vara uteslutet, att importtullen skulle kunna utöva något inflytande på priset.

Härmed torde sålunda vara uppvisat, att den förutsättning, på vilken motionärens bevisföring vilar, icke är hållbar.

I anslutning till vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

1) *beträffande motionen II: 77 av herr Sandler m. fl.:*

a) att motionärernas hemställan under punkt 1) icke må av riksdagen bifallas;

b) att motionärernas hemställan under punkt 2) icke må föranleda någon riksdagens åtgärd; och

c) att motionärernas hemställan under punkt 3) icke heller må föranleda någon riksdagens åtgärd; samt

2) *beträffande motionen I: 32 av herr Pers:*

att densamma må anses besvarad genom vad utskottet ovan under 1) a) hemställt i fråga om punkt 1) i motionen II: 77.

Stockholm den 9 april 1915.

På bevillningsutskottets vägnar:

K. G. KARLSSON.

Reservationer:**vid punkt 1) i utskottets hemställan:**

av herrar *K. G. Karlsson, Bergström, Röing, Rune* och *Elof Ljunggren*, vilka ansett, att utskottets yttrande och hemställan beträffande motionen II: 77 av herr Sandler m. fl. bort vara av följande lydelse:

»Genom kungörelse den 23 december 1914 förordnade Kungl. Maj:t, att spannmål, omalen, råg och vete, samt spannmål, malen, mjöl av råg eller vete, skulle från och med den 28 december 1914 till och med den 31 maj 1915 vara tullfria. Under erinran härom hava motionärerna såsom sin mening uttalat, att man för avsevärd tid framåt säkerligen hade att räkna med höga priser på världsmarknaden och att ytterligare prisstegring snarare vore att vänta än någon sänkning av prisnivån. Med hänsyn härtill borde den nu rådande tullfriheten på spannmål göras bestående och tillika utsträckas att gälla samtliga slag av spannmål. I vad avser tiden efter den 31 december 1915 borde detta ske genom ett av riksdagen fattat beslut om sådan ändring av gällande tulltaxa, att spannmål: omalen och malen, alla slag, skall vara tullfri, och i avseende å tiden därförinnan, räknat från och med den 1

juni 1915, genom Kungl. Maj:ts omedelbara åtgärd enligt § 60 rege-
ringsformen, varom riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t borde an-
hålla. Motionärerna hava slutligen ansett, att den tid, under vilken
tullfrihet å spannmål kan bliva rådande, icke bör få gå förbi utan att,
i samband med frågan om tullarnas eventuella återställande, en utred-
ning blir verkställd angående i vad mån och på vad sätt en reglering
av spannmålspriserna inom landet må genom statens ingripande åstad-
kommas.

Vid övervägande av dessa frågor har utskottet funnit det vara på
sin plats, att för det närvarande uppmärksamheten skarpt inriktas på de
nutida extra ordinära förhållandena samt på de åtgärder, de kunna på-
kalla från statsmakternas sida, och att därifrån hålles isär vad som
under normala tidsomständigheter kan vara att iakttaga eller åtgöra i
det ena eller andra avseendet.

Att Kungl. Maj:t, med begagnande av den rätt 60 § rege-
ringsformen förlämnar, till följd av de oerhört förändrade prislägena å frakt-
och varumarknaden, särskilt med avseende å spannmålspriserna, i slutet
av sistlidet år vidtog förberörda åtgärd att för viss tid upphäva tullen
å råg och vete samt å mjöl av råg eller vete, var tvivelsutan synner-
ligen välbetänkt och har också mötts med allmänt gillande. Då nu den
tid, för vilken den sålunda påbudna tullsuspensionen är gällande, snart
nog utgår, och då de förhållanden, som föranledde denna suspension,
synas komma att fortsätta och ännu länge bliva bestående, är det
riksdagens både rätt och plikt att på detta område och i en så viktig
angelägenhet taga bestämd ställning och säga sin mening.

Att därvid gå den väg, motionärerna föreslagit, och med avseende
å tiden efter innevarande års utgång fatta ett formligt beslut om vissa
ändringar i gällande tulltaxa, men med avseende å tiden därförinnan
överlämna åt Kungl. Maj:t att vidtaga erforderliga åtgärder till suspen-
derande av tulltaxans bestämmelser, synes utskottet icke vara att till-
styrka. Då det här gäller nödiga åtgärders vidtagande med anledning
av rådande utomordentliga förhållanden, finnes enligt utskottets åsikt
fullt fog för att riksdagen, med tillkännagivande av sin mening i frågan,
överlåter åt Kungl. Maj:t att vidtaga de extra ordinära åtgärder, som
av förhållandena kunna påkallas.

För riksdagens del läser emellertid härvid klart och tydligt böra
utsägas ej mindre, efter vilka allmänna grunder ett avgörande beträffande
tullsuspensionens fortbestånd enligt dess mening bör äga rum, än även
huruvida en fortsatt tullsuspension på ifrågavarande område bör till sin

omfattning göras lika med den genom kungl. kungörelsen den 23 december 1914 påbjudna eller utvidgas att omfatta flere slag av spannmål. I det förra avseendet anser utskottet sig böra tillstyrka ett uttalande från riksdagens sida därom, att en tullsuspension av det slag varom här är fråga bör fortbestå, så länge sådana extra ordinära förhållanden å samfärdselns och varumarknadens område, särskilt i avseende å spannmålsprisen, som givit anledning till den nuvarande tullsuspensionen, äro rådande. Vad återigen angår tullsuspensionens omfattning, har utskottet icke funnit tillräckliga skäl förebragta att påfordra en utvidgning utöver råg och vete samt mjöl av råg eller vete.

På grund av vad ovan blivit anfört, hemställer utskottet,

a) att motionärernas hemställan under punkt 1) icke må av riksdagen bifallas;

b) att riksdagen, med anledning av motionärernas under punkt 2) gjorda hemställan, ville i skrivelse till Kungl. Maj:t begära, att giltighetstiden för de i kungl. kungörelsen den 23 december 1914 givna bestämmelser om tillfälligt upphävande av gällande tullsatser å råg och vete samt mjöl av råg eller vete från och med den 28 december 1914 till och med den 31 maj 1915 måtte genom Kungl. Maj:ts åtgärd utsträckas utöver sistnämnda tidpunkt och fortbestå, så länge de extra ordinära förhållanden å samfärdselns och varumarknadens område, särskilt i avseende å spannmålsprisen, som givit anledning till suspensionen i fråga, äro rådande; samt

c) att motionärernas hemställan under punkt 3) icke må föranleda någon riksdagens åtgärd»;

av herrar *Bäckström, Palmstierna, Christiernson, Sandler* och *Månsson*, som, under yrkande om bifall till motionen II: 77, hemställa,

a) att riksdagen måtte besluta upphäva tullsatserna å spannmål: omalen och malen samt att till följd härav rubrikerna 74—79 b i tulltaxan må erhålla följande ändrade lydelse:

	Spannmål:	
	omalen:	
* 74.	råg, vete och korn; ävensom ärter och bönor, tjänliga till människo-föda	fria.
* 75.	havre; ävensom vicker, sojabönor samt andra ärter och bönor, ej till nästföregående rubrik hänförliga	fria.
76.	malt, även krossat	fritt.
77.	majs	fri.
78.	andra slag	fria.
	malen:	
** 79 a.	gryn av havre	fria.
* 79 b.	gryn, andra slag; mjöl, alla slag; ävensom mjöl av arrowrot och andra vegetabilier, ej till annan rubrik hänförligt	fria.

b) att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla, att de under tulltaxans rubriker 74—79 b upptagna tullarna å omalen och malen spannmål må även för tiden från och med den 1 juni 1915 till innevarande års slut upphävas;

c) att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om skyndsamt utredning i samband med frågan om spannmålstullarnas eventuella återställande angående i vad mån och på vad sätt en reglering av spannmålspriserna inom landet må genom statens ingripande åstadkommas;

vid punkt 2) i utskottets hemställan:

av herr *K. G. Karlsson*, som anförde: Jag har visserligen ansett, att herr Pers' motion bort av utskottet avstyrkas, men icke med den av utskottet anförda motiveringen utan på den grund, att tidpunkten icke synes mig väl vald för att besluta angående definitivt upphävande av en av de bestående spannmålstullarna;

av herrar *Rune* och *Elof Ljunggren*, vilka instämt i vad herr
K. G. Karlsson vid denna punkt yttrat; samt

av herrar *Bergström* och *Röing*.